

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01- 580 / 20 - 5
Podgorica, 11. 12. 2020. godine
MS/MS

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41. Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG" br. 42/2011, 32/2014 i 21/20) i člana 40. Pravila o radu zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 53/14), nakon sprovedenog ispitnog postupka po pritužbi osuđenog lica X.Y, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1.X.Y. podnio je pritužbu Instituciji Zaštitnika na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS-a). U pritužbi i razgovoru, je između ostalog, naveo: da je državljanin Češke republike; da dok je bio u Istražnom zatvoru, Uprava mu nije omogućila pristup sudu, na način što nije dostavljala ili je kasnila sa dostavom prepiski-pisma, koje je slao Osnovnom sudu u Herceg Novom; da je kao primjer naveo slučaj, kada je 28.maja 2020.godine Sudu poslao žalbu na odluku, kojom je osuđen na 9 mjeseci zatvora, a da je Uprava UIKS-a, tek 10 juna poslala njegovo pismo Osnovnom sudu u Herceg Novom i da Sud nije prihvatio žalbu jer nije blagovremeno poslata i da zatvor ima lošu praksu po zatvorenike koje sprovode na suđenje u druge gradove, jer toga dana ostanu bez hrane, vode i terapije.

II Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje od UIKS-a, br. U-KD br. 559 od 04.082020. godine, u kojem je navedeno: da je dana 28.05.2020. godine, Uprava Istražnog zatvora aktom br.IZ-N-4488 uputila podnesak X.Y. Osnovnom sudu u Herceg Novom na dalju nadležnost; da je Osnovni sud u Herceg Novom, aktom br.159/19 od 02.06.2020. godine, koji je zaprimljen u UIKS-u, dana 05.06.2020. godine, vratio podnesak od 28.05.2020. godine, navodeći, da je isti greškom upućen Osnovnom sudu u Herceg Novom, i da ga je trebalo uputiti Višem Sudu u Podgorici; da je postupajući po aktu Osnovnog suda u Herceg Novom Kbr.159/19 od 02.06.2020. godine, Uprava istražnog zatvora u Podgorici isti podnesak aktom br. IZ- N-4488/3 od 08.06.2020. godine, uputila Višem sudu u Podgorici, na dalju nadležnost i postupanje; da je Viši sud u Podgorici, dana 09.06.2020.godine, vratio podnesak Upravi Istražnog zatvora Podgorica na slanje Osnovnom sudu u Herceg Novom; da je Uprava 10.06.2020. godine, aktom br: IZ-N/4900, poslala podnesak Osnovnom sudu u Herceg Novom; da su neosnovani navodi X.Y. jer je Uprava Istražnog zatvora dostavljala uredno podneske Sudovima; da proizilazi da Osnovni sud u Herceg Novom nije postupao po podnesku, koji je prosljeđen 28.05.2020.godine; da se terapija ordinira prije

polaska na suđenje, a što se tiče vode uvijek ima u sudovima i mogu da se posluže sa vodom u toaletima koje koriste i sami službenici, da je odvožen iz zatvora do Osnovnog suda u Herceg Novom, radi prisustva na suđenje četiri puta (16.01., 11.02, 11.03 i 22.04.2020. godine), da hrana u toku prevoza nije predviđena, kako za lica koja se sprovode tako i za službenike koji vrše njihovo sprovođenje.

3. Uz izjašnjenje je dostavljena dokumentacija.

4. Obavljeni su razgovori sa pritvorenim licima, koji su transportovani iz Istražnog zatvora do Osnovnog suda u Bijelom Polju¹, Herceg Novom² i Ulcinju³. Pritvorena lica nijesu imala primjedbe na Upravu UIKS-a, u pogledu prevoza do Sudova i jednooglasno su naveli, da redovno prije polaska i nakon dolaska su koristili ordiniranu terapiju i obrok.

5. Zatraženo je i dobijeno izjašnjenje od Osnovnog suda u Herceg Novom, od 22.10.2020. godine, u kome je, navedeno sledeće: da je protiv okrivljenog X.Y. pred Osnovnim sudom u Herceg Novom vođen krivični postupak zbog produženog krivičnog djela falsifikovanje isprave iz čl.412 st.2 u vezi st.I u vezi čl.49 st.I KZ; da je u cilju zaštite prava okrivljenog X.Y., a imajući u vidu, da se radi o stranom državljaninu i licu koje ne zna crnogorski jezik, koje je pri tome po sopstvenom kazivanju bez novčanih sredstava, rješenjem ovog suda I- 11 Su.br.20/20 postavljen branilac po službenoj dužnosti-advokat X.X; da je 13.05.2020.godine, prvostepena presuda dostavljena ODT-u Herceg Novi i braniocu okrivljenog; da je prevod prvostepene presude okrivljenom dostavljen dana 20.05.2020.g; da je dana 25.05.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljena žalba branioca okrivljenog protiv prvostepene presude: da je 02.06.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom od strane UIKS-a Podgorica dostavljeno pismeno okrivljenog X.Y. na češkom jeziku; da je već bio formiran spis predmeta K.br.159/19, koji je bio pripremljen za slanje u Viši sud u Podgorici radi odlučivanja u žalbenom postupku (spisi predmeta Osnovnog suda u Herceg Novom K.br. 90/ 19 dostavljeni su dana 03.06.2020.g. Višem sudu u Podgorici), te kako se radilo o kovertiranom pismenu tipičnom za pisma koja sa zahtjevima razne sadržine dostavljaju pritvorena i osuđena lica, Osnovni sud u Herceg Novom je to pismeno vratio UIKS-u radi dostavljanja Višem sudu u Podgorici; da je prvostepeni postupak okončan 27.04.2020.g. i donijeta je presuda, kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora od 9 mjeseci zbog izvršenja predmetnog krivičnog djela; da je dana 12.06.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljen podnesak UIKS-a - Istražni zatvor Podgorica IZ-N/4966 od 10.05.2020.g. kojim je navedeno, da se Sudu dostavlja na nadležnost i dalje postupanje pismena pošiljka - pismo pritvorenog lica X.X, po predhodnom odobrenju sudije Višeg suda u Podgorici X; da je pismeno okrivljenog bilo na stranom jeziku i sud je zatražio od prevodioca X.Y., da isto prevede na crnogorski jezik; da je dana 15.06.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljena drugostepena odluka-presuda Višeg suda u Podgorici Kž.br.450/20 kojom je odbijena kao neosnovana žalba advokata X.Y., a prvostepena presuda je potvrđena; da je 16.06.2020.g. advokat X.Y. rješenjem Osnovnog suda u Herceg Novom K.br.159/19 razriješena funkcije branioca po službenoj dužnosti; da je 17.06.2020.g. sudu dostavljen prevod tumača za češki jezik X.Y. dopisa okrivljenog X.Y, koji je predhodno bio dostavljen sudu i prevod tog akta pokazao je da se radi o žalbi na prvostepenu presudu, nakon čega je taj podnesak sa spisima predmeta dostavljen Višem sudu u Podgorici, dana 19.06.2020.g.; da su 01.07.2020. god. Osnovnom sudu u Herceg Novom vraćeni spisi predmeta sa aktom Višeg suda u Podgorici Kž.br.504/20 od 25.06.2020.g. kojim je navedeno, da taj sud ne može više odlučivati po žalbi jer je već jednom odlučivao u drugostepenom postupku i upućen je prvostepeni sud, da odluči po žalbi; da je 02.07.2020.g. Osnovni sud u Herceg Novom donio rješenje

¹Identitt poznat Zaštitniku

² Idem

³ Idem

K.br.159/19, kojim je odbacio žalbu X.Y. kao nedozvoljenu; da je dana 02.07.2020.g. okrivljenom X.Y rješenjem Osnovnog suda I-11 Su.br.5/20 postavljen branilac po službenoj dužnosti-advokat X.Z. (očigledno se vodilo računa o tome da okrivljenom bude postavljen branilac koji je detaljno upućen u spise predmeta); da je ista protiv rješenja o odbacivanju žalbe okrivljenog izjavila žalbu, koja je Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljena 06.07.2020.g.; da je 08.07.2020.g. okrivljenom dostavljen prevod rješenja Osnovnog suda u Herceg Novom K.br.159/19 od 02.07.2020.g. o odbacivanju žalbe; da je dana 29.07.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljeno rješenje Višeg suda u Podgorici Kž.br.557/20 od 23.07.2020.godine, kojim je žalba branioca okrivljenog X.Y. protiv rješenja o odbacivanju žalbe odbijena kao neosnovana; da se iz predhodno navedenog jasno vidi, da je u ovom krivičnom postupku djelovano tako, da se u najvećoj mogućoj mjeri zaštite prava okrivljenog X.Y; da je istome postavljen branilac po službenoj dužnosti u momentu, kada je on bio u ekstradicionom pritvoru, što znači da nije postojao razlog za branioca po službenoj dužnosti usled boravka u pritvoru, jer se pritvor kao mjera obezbjeđenja prisustva nije odnosio na postupak pred Osnovnim sudom u Herceg Novom; da je okrivljeni na glavnom pretresu od 11.02.2020.g. zamolio sud za postavljanje branioca po službenoj dužnosti jer je u pritvoru i nema novčanih sredstava, da ga sam angažuje; da krivično djelo falsifikovanje isprave iz čl.412 KZ svojom težinom izraženom kroz opseg zaprijećene kazne ne obavezuje sud, da se licu kojemu se taj krivični delikt stavlja na teret postavi branilac po službenoj dužnosti, a da okrivljeni zaista nema nikakvih novčanih sredstava nije ponuđen niti jedan konkretan dokaz; da je Sud ipak okrivljenom postavio branioca po službenoj dužnosti cijeneći da je to potrebno, obzirom da je riječ o stranom državljaninu koji po sopstvenom kazivanju ne zna crnogorski jezik (ovdje se mora naglasiti da je X.Y, kada mu je greškom poslato rješenje Osnovnog suda u Herceg Novom o razrješenju branioca od 16.06.2020.g. na dostavnici za lično dostavljanje napisao „Ne razumijem jezik“ što može stvoriti čak sumnju da isti poznaje naš jezik, ali da je svjesno odugovlačio postupak insistiranjem na angažovanju prevodioca za češki jezik); da su akti koji su donošeni u ovom postupku prevedeni na češki jezik, kako ne bi bilo povrijeđeno pravo okrivljenog na upotrebu sopstvenog jezika, odnosno jezika koji razumije i da ovakvi postupci Osnovnog suda u Herceg Novom jasno pokazuju, da u radnjama ovog suda nije bilo bilo kakve zle namjere ili nezakonitog postupanja prema okrivljenom X.Y.

6.Uz izjašnjenje je dostavljena prateća dokumentacija.

III Utvrđene činjenice

7. Na osnovu navoda pritužbe, izjašnjenja i uvida u dokumentaciju, utvrđeno je:

- da je protiv X.Y pred Osnovnim sudom u Herceg Novom vođen krivični postupak zbog produženog krivičnog djela falsifikovanje isprave iz čl.412 st.2 u vezi st.I u vezi čl.49 st.I KZ;
- da se nalazio u Istražnom zatvoru od 12.11.2019. godine, do 11.07.2020.godine;
- da je imenovanom Rješenjem Osnovnog suda u Herceg Novim I-11 Su.br.20/20 postavljen branilac po službenoj dužnosti-advokat X.X.;
- da je 27.04.2020.godine, donijeta presuda, kojom je podnosilac pritužbe osuđen na kaznu zatvora od 9 mjeseci zbog izvršenja produženog krivičnog djela falsifikovanje isprave iz čl.412 st.2 u vezi st.I u vezi čl.49 st.I KZ;
- da je 13.05.2020.godine, prvostepena presuda dostavljena ODT-u Herceg Novom i braniocu;
- da je podnosiocu pritužbe prevod prvostepene presude na češkom jeziku, dostavljen 20.05.2020. godine;
- da je 25.05.2020.godine, Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljena žalba branioca protiv prvostepene presude;

- da je imenovani 28.05.2020.godine, preko Uprave Istražnog zatvora uputio podnesak Osnovnom sudu u Herceg Novi;
- da se radilo o kovertiranom pismenu tipičnom za pisma, koja sa zahtjevima razne sadržine dostavljaju pritvorena i osuđena lica, bez naznake, da se radi o žalbi na odluku;
- da je Osnovni sud u Herceg Novom aktom br.159/19 od 02.06.2020. godine, vratio podnesak podnosioca pritužbe, koji je 05.06.2020. godine, zaprimljen u Istražnom zatvoru Podgorica;
- da je 08.06.2020.godine, Uprava, prethodno navedeni podnesak, po instrukcijama Osnovnog suda u Herceg Novom, uputila Višem Sudu u Podgorici, na dalju nadležnost;
- da je dana 09.06.2020. godine, Viši sud u Podgorici, vratio podnesak Upravi Istražnog zatvora na slanje Osnovnom sudu u Herceg Novom;
- da je Uprava aktom br: IZ-N/4900 od 10.06.2020. godine, poslala podnesak Osnovnom sudu u Herceg Novom;
- da je dana 12.06.2020.g. ponovo Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljen podnesak UIKS-a - kojom je sudu dostavljena na nadležnost i dalje postupanje pismena pošiljka - pismo pritvorenog lica po predhodnom odobrenju sudije Višeg suda u Podgorici X.Y.;
- da je pismeno bilo na stranom jeziku, pa je sud zatražio od prevodioca X.Y, da isto prevede na crnogorski jezik;
- da je bio formiran spis predmeta K.br.159/19, koji je bio pripremljen za slanje u Viši sud u Podgorici radi odlučivanja u žalbenom postupku branioca X.Y.;
- da su spisi predmeta Osnovnog suda u Herceg Novom K.br. 159 /19 dostavljeni 03.06.2020.g. Višem sudu u Podgorici;
- da je 15.06.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljena drugostepena odluka-presuda Višeg suda u Podgorici Kž.br.450/20, kojom je odbijena kao neosnovana žalba advokata X.X, a prvostepena presuda potvrđena;
- da je 16.06.2020.g. advokat X.Y, rješenjem Osnovnog suda u Herceg Novom K.br.159/19 razriješena funkcije branioca po službenoj dužnosti;
- da je 17.06.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljen prevod tumača za češki jezik XX, dopisa okrivljenog X.Y, koji je pokazao da se radi o žalbi na prvostepenu presudu;
- da je 19.06.2020.g podnesak sa spisima predmeta dostavljen Višem sudu u Podgorici;
- da su 01.07.2020. god. Osnovnom sudu u Herceg Novom vraćeni spisi predmeta sa aktom Višeg suda u Podgorici Kž.br.504/20 od 25.06.2020.g. kojim je navedeno, da taj sud ne može više odlučivati po žalbi jer je već jednom odlučivao u drugostepenom postupku i upućen je prvostepeni sud, da odluči po žalbi;
- da je 02.07.2020.g. Osnovni sud u Herceg Novom donio rješenje K.br.159/19, kojim je odbacio žalbu X.Y. kao neblagovremenu;
- da je u izjašnjenju Osnovnog suda u Herceg Novom navedeno, da je Sud u predmetu Kbr.159/19 donio rješenje, dana 02.07.2020.godine kojim je žalbu odbacio kao nedozvoljenu, dok iz priloženog rješenja proizilazi, da je Osnovni sud u Herceg Novom rješenjem Kbr.159/19 od 02.07.2020.godine, žalbu podnosioca pritužbe odbacio kao neblagovremenu;
- da je 02.07.2020.g. okrivljenom X.Y. rješenjem Osnovnog suda I-11 Su.br.5/20 ponovo postavljen branilac po službenoj dužnosti-advokat X.Y, kao branilac koji je već detaljno upućen u spise predmeta);
- da je branilac po službenoj dužnosti protiv rješenja o odbacivanju žalbe okrivljenog izjavila žalbu, koja je Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljena 06.07.2020.g.;

- da je 08.07.2020.g. okrivljenom dostavljen prevod na češki jezik, rješenja Osnovnog suda u Herceg Novom K.br.159/19 od 02.07.2020.g. o odbacivanju žalbe;
- da je dana 29.07.2020.g. Osnovnom sudu u Herceg Novom dostavljeno rješenje Višeg suda u Podgorici Kž.br.557/20 od 23.07.2020.godine, kojim je žalba branioca okrivljenog X.Y. protiv rješenja o odbacivanju žalbe odbijena kao neosnovana;
- da su akti koji su donošeni u ovom postupku prevedeni na češki jezik i dostavljani imenovanom;
- da je imenovani od 11.07.2020. godine, na izdržavanju kazne zatvora u Kazneno popravnom domu;
- da je četiri puta (16.01., 11.02, 11.03 i 22.04.2020. godine) u jutarnjim časovima odvezen iz zatvora po pozivu Osnovnog suda u Herceg Novom, radi prisustva na suđenje, nakon doručka i terapije, a dovezen prije narednog obroka i terapije i
- da su zatvorenici iz Istražnog zatvora naveli, da redovno prilikom prevoza, prije polaska u sud i nakon dolaska dobijaju ordiniranu terapiju i obrok.

IV Relevantno pravo

8. Ustav Crne Gore („Službeni list CG., broj 1/2007 i 38/13) ustanovljeno je:

»Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (član 19)

Svako ima pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu.(čl.20)

Svako ima pravo na pravično i javno sudjenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. (čl.32)

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju(član 28).

Svako ima pravo na zdravstvenu zaštitu.“(član 69)

9. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službeni list CG., broj 39/04 i 14/10) propisano je:

“Zdravstvena zaštita predstavlja skup mjera, aktivnosti na očuvanju, zaštiti i unapređenju zdravlja, sprečavanju i suzbijanju bolesti i povreda, ranom otkrivanju bolesti, pravovremenom liječenju i rehabilitaciji.(član.1)

U oblasti zdravstvene zaštite država obezbeđuje sredstva između ostalih za: zdravstvenu zaštitu lica koja su na izdržavanje kazne zatvora.”(član.13.tačka.10)

Zatvorenik ima pravo na zdravstvenu zaštitu, u skladu sa zakonom. Zdravstvena zaštita zatvorenika ostvaruje se u Zavodu, koji je dužan da obezbijedi uslove u pogledu prostora ,kadra i opreme, u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita. (član 48)

10. Zakonik o krivičnom postupku (“Službeni list Crne Gore”, br. 57/09, 49/10, 47/14, 2/15, 35/15, 58/15, 28/18)

“Pritvoreno lice može se dopisivati sa licima van zatvora, sa znanjem i pod nadzorom sudije za istragu. Sudija za istragu može zabraniti slanje i primanje pisama i drugih pošiljki štetnih za vođenje postupka. Zabrana se ne odnosi na pisma koja pritvoreno lice šalje međunarodnim sudovima i domaćim organima zakonodavne, sudske i izvršne vlasti ili ih od njih prima. Slanje molbe, pritužbe ili žalbe ne može se nikad zabraniti.”(član 183)

Posebni slučajevi dostavljanja

(2) Licima lišenim slobode pismena se dostavljaju u sudu ili posredstvom organa uprave nadležnog za izvršenje krivičnih sankcija ili ustanove u kojoj su smještena.(član 199 stav 2)

11)Pravilnikom o bližem načinu izvršavanja pritvora (“Službeni list Crne Gore br.42/12”) ustanovljeno je:

“Pritvorenom licu obezbjeđuju se tri obroka dnevno, u skladu sa aktom o tablicama ishrane, koji su primjereni njegovoj starosnoj dobi, zdravlju, kao i vjerskim i kulturnim potrebama.(član13)

Pritvoreno lice se može dopisivati sa licem van zatvora, uz saglasnost sudije za istragu, u skladu Zakonikom o krivičnom postupku.

Sve pisane pošiljke koje pritvoreno lice šalje ili prima, lica koje rukovodi zatvorom prije slanja i uručjenja predaje sudiji za istragu i dalje postupa po njegovoj odluci.”(član 42)

12.Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda („Službeni list CG., broj 42/11 i 32/14) ustanovljeno je:

“Zaštitnik vrši svoju funkciju na osnovu Ustava i zakona i u svom radu pridržava se načela pravde i pravičnosti. Zaštitnik/ca, zamjenik/ca, kao i glavni/a savjetnik/ca Zaštitnika/ce i savjetnik/ca Zaštitnika/ce koga /koju Zaštitnik/ca ovlasti, ima pravo da:

- bez najave, izvrši pregled prostorija u organima, organizacijama, ustanovama i drugim mjestima gdje se nalazi ili se može nalaziti lice lišeno slobode;
- bez prethodne najave i odobrenja, posjeti lice lišeno slobode i provjeri poštovanje njegovih prava;
- bez prisustva službenog ili drugog lica, lično ili preko prevodioca, razgovara sa licem lišenim slobode, kao i sa drugim licem za koje smatra da može da pruži potrebne informacije.(član 24)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.(član 41)“

b) Međunarodno pravo

13.Preporuka Rec(2006)2 Komiteta ministara državama članicama u vezi sa evropskim zatvorskim pravilima

"Zatvorska uprava vodi računa o zdravlju svih zatvorenika pod njenim nadzorom.”(III dio, tačka 39).

14.Evropski komitet za sprečavanje mučenja, nečovečnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) CPT/Inf(2018)24

U većem broju slučajeva, CPT delegacije su vršile inspekciju vozila koja su namenjena prevozu pritvorenika i zatvorenika, kao što su sredstva cestovnog i željezničkog prevoza. Delegacije su često zaključivale da uslovi nisu ispunjavali standarde ili da se ne poštuju osnovni zahtevi bezbjednosti. Komitet je takođe nailazio i na praksu koja je pozivala na kritički osvrt (npr. preveliko oslanjanje na sredstva obuzdavanja; nepotrebno dugi periodi osamljivanja u zatvorskim prevoznim vozilima).

U tom kontekstu, CPT je primijetio pozitivnu promjenu u svijetlu svojih preporuka (izgradnja prostorija za zadržavanje u zgradama suda, kako bi se izbegao duži pritvor u kombijima za prevoz zatvorenika).

15. Evropska zatvorska pravila⁴

Zatvorenici imaju pravo da komuniciraju bez ograničenja, pismima, telefonom ili na drugi način, sa svojim porodicama, drugim licima i predstavnicima spoljašnjih organizacija i da primaju njihove posete.

Komunikacija i posete mogu da podliježu ograničenjima i nadzoru ako to nalažu zahtjevi nastavka krivične istrage, održavanja reda, sigurnosti i bezbednosti, spriječavanja krivičnih djela i zaštita žrtava, ali takva ograničenja, uključuju i konkretna ograničenja koja naloži sudski organ, moraju omogućavati minimalni nivo kontakta.

IV Zaključna ocjena

⁴ <http://www.hraction.org/wp-content/uploads/Evropska-zatvorska-pravila.pdf>

16. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka i utvrđenih relevantnih činjenica, Zaštitnik ocjenjuje da je Uprava Istražnog zatvora blagovremeno dostavljala podneske i pismena, kojima se podnosilac pritužbe X.Y. obraćao nadležnim sudovima, odnosno da mu nije povrijedila pravo na pristup sudu, kako se to u pritužbi navodi.

17. Uvidom u izjašnjenje, dostavljenu dokumentaciju Osnovnog suda u Herceg Novom, Zaštitnik je utvrdio da je predmetni podnesak, koji je podnosilac pritužbe uputio Osnovnom sudu u Herceg Novom preko Uprave UIKS-a, Uprava uredno i ažurno dostavila na naznačenu adresu.

18.S tim u vezi, Zaštitnik konstatuje da je podnosiocu pritužbe postavljen kvalifikovani branilac po službenoj dužnosti, a na molbu podnosioca pritužbe kao okrivljenog. Branilac je izjavila žalbu na predmetnu odluku Suda i da se radilo o istoj pravnoj stvari (formirani spisi predmeta K.br.159/19), koji su dostavljeni 03.06.2020. godine, Višem Sudu u Podgorici, radi odlučivanja u žalbenom postupku, a po kojoj je Sud donio odluku, na način što je istu odbio kao neosnovanu i uredno je dostavio podnosiocu pritužbe i time pravosnažno okončao postupak u toj pravnoj stvari.

19.Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, u kontekstu prava na pristup sudu, sud utvrđuje da član 6 st.1 "svakome osigurava pravo da svaki njegov građanski zahtjev, koji se odnosi na prava i obaveze bude iznijet pred sud ili tribunal⁵. Na ovo „pravo na sud“, od kojeg je pravo na pristup jednak aspekt, može se osloniti svako ko smatra, na spornoj osnovi da je miješanje u vršenju njegovih ili njenih građanskih prava nezakonito i žali se da mu nije pružena mogućnost da podnese takvu tužbu u skladu sa zahtjevima člana 6 st.1.⁶ Pravo na sud uključuje ne samo pravo na pokretanje postupka, već i pravo da se od suda dobije odluka o rješenju spora⁷.

20.U vezi navedenog, Zaštitnik konstatuje da je nadležni sud postupao i po predmetnom podnesku podnosioca pritužbe, za koji se nakon prevođenja na službeni jezik utvrdilo, da se radi o žalbi na prvostepenu odluku **na koju je ovlašteni branilac blagovremeno podnio žalbu**, po kojoj je Sud već odlučivao i donio odluku. Kako je predmetni postupak pravosnažno okončan, Osnovni sud u Herceg Novom je žalbu branioca podnosioca, odbacio kao nedozvoljenu.

Zaštitnik primjećuje, da je u žalbi po prvostepenoj odluci podnosilac pritužbe preko Uprave UIKS-a, istu blagovremeno izjavio (28.05.2020.godine), ali da postupanjem Osnovnog suda u Herceg Novom, ista nije istovremeno sa žalbom branioca dostavljena na odlučivanje Višem sudu u Podgorici, kao dopuna žalbe.

21.S tim u vezi, cijeneći da je postupak pravosnažno okončan Zaštitnik primjećuje, da je Osnovni sud u Herceg Novom razmatrao žalbu podnosioca, nakon pravosnažnosti postupka, i istu odbacio kao neblagovremenu (na koju je branilac izjavio žalbu koja je odbijena), pa s tim u vezi **treba imati u vidu** na obavezu Suda, da ažurno postupa po podnescima prituženih lica, naročito kad se isti odnose na pravo na pravni lijek - žalbu, te da blagovremenost cijene, u odnosu na datum kad je podnesak dostavljen UIKS-u, od kada se ima smatrati kao datum predaje nadležnom organu, odnosno Sudu, analogno kao da je predato poštanskoj službi, a ne datum kad je podnesak konačno primljen u Sudu.

22. Međutim, kako je Rješenje Osnovnog suda u Herceg Novom o odbacivanju žalbe K.br.159/19 od 02.07.2020.godine, u postupku po žalbi, potvrđeno odlukom Višeg suda u Podgorici Kž.br.557/20 od

⁵ Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 21. februar 1975. godine, stav 36, Serija A, br. 18

⁶ Roche Protiv Ujedinjenog Kraljevstva [VV]. Br.32555/96, stav 117 ECHR 2005-X

⁷ Le Compte, Van Leuven i De Meyer protiv Belgije, 23. jun 1981. godine, stav 51, Serija A, br. 43

23.07.2020. godine, Zaštitnik ukazuje da nema ovlašćenja da mijenja ukida ili poništava odluke državnih organa, niti može preispitivati njihovu zakonitost ili zakonitost postupka koji je prethodio njihovom donošenju, te da je, po pravosnažnosti postupka, za ocjenu o tome da li je pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa, povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčena Ustavom, u daljem toku postupka nadležan Ustavni sud Crne Gore, u postupku pokrenutom po ustavnoj žalbi, saglasno odredbi čl.68 i 69 st.1.tač 1 Zakona o Ustavnom sudu.

23.Takođe, Zaštitnik primjećuje, da je tokom cjelokupnog postupka podnosiocu pritužbe omogućeno pravo propisano odredbom člana 8 i člana 9 ZKP –a kojom je uređeno pravo na upotrebu svog jezika u krivičnom postupku.⁸

24. U dijelu pritužbe koji se odnosi na neomogućavanje terapije, vode i hrane, prilikom transporta zatvorenika, u slučaju dužih putovanja, Zaštitnik ukazuje da je standardima CPT-ija⁹ ustanovljeno da treba da se omogući zatvorenima, voda za piće po potrebi i tokom dužih putovanja/razdaljina, hrana u odgovarajućim intervalima. Međutim ukazuje da su razdaljine u Crnoj Gori relativno male, te da putovanje do Herceg Novog može trajati najduže 2-2,5 sata, koje trajanje se ne može ocijeniti kao dugo. S obzirom da je podnosilac pritužbe tokom 7 mjeseci, koliko je suđenje trajalo, transportovan do Herceg Novog četiri puta, kao i da je tim danima dobijao hranu, vodu i terapiju, kako prije odlaska iz zatvora, tako i po povratku u zatvor, a koju praksu su, kao uobičajenu potvrdili i drugi zatvorenici, Zaštitnik nije mogao da ustanovi, da je Uprava UIKS-a povrijedila prava, sada osuđenom licu XX.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostavljeno:

- podnosiocu pritužbe;
- UIKS-u;
- Osnovnom sudu u Herceg Novom
- a/a

⁸ (1) Krivični postupak vodi se na crnogorskom jeziku. (2) Stranke, svjedoci i druga lica koja učestvuju u postupku imaju pravo da u postupku upotrebljavaju svoj jezik ili jezik koji razumiju. Ako se postupak ne vodi na jeziku nekog od tih lica, obezbijediće se prevođenje iskaza, isprava i drugog pisanog dokaznog materijala Član 8ZKP-a; (2) Lice lišeno slobode može upućivati sudu podneske na svom jeziku ili na jeziku koji razumije član 9 ZKP-a.

⁹ Evropski komitet za sprečavanje mučenja, nečovečnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) CPT/Inf(2018)24